

“Тасдиқ мекунам”

Директори Институти боғу тоқпарварӣ
ва сабзавотқорӣ АИКТ, н.и.к.

Кароматов Ш.Ш.

« 07 » 07 соли 2025

Хулосаи

Шурои олимони Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавотқорӣ
Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон

Диссертатсияи Исмоилова Раҳима Исроиловна дар мавзуи «Баҳодиҳии хусусиятҳои биологӣю хоҷагидорӣ навъҳои интродуксионӣ гелос дар шароити водии Ҳисор» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои кишоварзӣ аз рӯйи ихтисоси 06.01.05-Селексия ва тухмпарварии растаниҳои кишоварзӣ, дар шӯбаи мевапарварӣ ва буттамевагиҳои Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавотқорӣ иҷро шудааст.

Дар қараёни омода намудани диссертатсия Исмоилова Р.И. унвонҷӯи Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавотқорӣ ба шумор мерафт.

Исмоилова Раҳима Исроиловна соли 2010 ба факултети боғдорӣ ва биотехнологияи кишоварзии Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш.Шоҳтемур дар ихтисоси 1-740204-Меваю сабзавот ва тоқпарварӣ дохил шуда, онро соли 2015 бо касби олим агроном хатм намудааст.

Номбурда бо фармоиши директори Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавотқорӣ №23^а х/ш аз “03” апрели соли 2017 ба ҳайси унвонҷӯи шӯбаи мевапарварӣ ва буттамевагиҳои Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавотқорӣ қабул шудааст.

Мавзуи кори диссертатсионӣ дар Шурои олимони Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавотқорӣ Протоколи №5 аз “07” апрели соли 2017 баррасӣ ва тасдиқ гардидааст. Ҳамзамон, мавзуи кори диссертатсионӣ дар Шурои олимони протоколи №3 аз “15”-уми марти соли 2018 ва

роҳбари илмӣ иваз карда шудааст. Инчунин роҳбари илмии унвонҷӯ – Назиров Ҳикматулло Нуруллоевич, доктори илмҳои кишоварзӣ, сарҳодими илмии шуъбаи технологияи муосири сабзавоткории Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавоткории АИКТ тасдиқ карда шудааст.

Исмоилова Р.И. имтиҳонҳои минимуми номзадиро аз фанни таърих ва фалсафаи илм санаи 10.06.2023 бо баҳои 4 ва забони хориҷӣ (англисӣ) санаи 24.05.2023 бо баҳои 5 супоридааст.

Диссертатсияи Исмоилова Р.И. дар ҷаласаи шуъбаи мевапарварӣ ва буттамевагиҳо №5 аз “10”- уми июни соли 2025 муҳокима гардидааст. Ба диссертатсия аз ҷониби муқарризон баҳои мусбат дода шуда, пас аз ислоҳи эродҳои гирифташуда барои гузаронидани пешдифоъ дар Шӯрои олимони Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавоткории АИКТ пешниҳод карда шудааст.

Оид ба натиҷаи баррасии диссертатсия дар мавзӯи «Баҳодихии хусусиятҳои биологӣ хоҷагидорӣ навъҳои интродуксионӣ гелос дар шароити водии Ҳисор» чунин хулоса қабул карда шуд:

- мутобиқати ихтисос ва номи мавзӯ ба шиносномаи ихтисос ва муҳтавои диссертатсия;

Соҳаи тадқиқоти мавзӯи диссертатсионӣ селекция ва тухмипарварии зироатҳои кишоварзӣ буда, мазмуни диссертатсия ва тадқиқоти иҷрошуда ба шиносномаи ихтисоси 06.01.05-Селекция ва тухмипарварии растаниҳои кишоварзӣ мутобиқат мекунад.

- алоқамандии мавзӯи диссертатсия ба самтҳои афзалиятноки рушди илм, техника ва технология дар ҷумҳурӣ;

Мавзӯи диссертатсия ба Барномаи рушди боғу тоқпарварӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо Қарори Ҳукумат таҳти №793, аз 30 декабри соли 2015 тасдиқ карда шудааст, мувофиқат мекунад.

Кори диссертатсионӣ солҳои 2017-2019 дар Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавоткории АИКТ ва кафедраи меваю сабзавот ва тоқпарварии ДАТ ба номи Ш. Шохтемур анҷом дода шудааст.

- мутобиқати теъдод ва мазмуни интишороти натиҷаҳои илмӣ ба муҳтавои диссертатсия ва автореферати он;

Дар асоси маводҳои диссертатсия 15 - мақолаи илмӣ аз он: 8- мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА – и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 7 мақола дар маҷмуи маводҳои конференсия ва семинарҳои гуногуни байналмиллалӣ ва ҷумҳуриявӣ ба нашр расонида шуданд.

- мавҷудияти санадҳои тасдиқкунандаи татбиқи натиҷаҳои илмӣ дар истеҳсолот ё имконияти татбиқ намудани онҳо;

Таҷрибаҳои саҳроӣ дар солҳои 2017-2019 аз ҷониби комиссияи апробатсионии Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзаботкорӣ АИКТ баҳогузорӣ карда шудааст. Дар вақти амали намудани тадқиқоти илмӣ усулҳои умуми эътирофгардида барои гузаронидани натиҷаҳои илмӣ таҷрибаҳои саҳроӣ, озмоишгоҳӣ ва санҷиши истеҳсолии онҳо дар омӯзиши баҳодиҳии хусусиятҳои биологӣю хоҷагидорӣ навъҳои интродуксионӣ гелос, дар ноҳияи Шаҳринав дар хоҷагии деҳқонии Абдусаттор дар майдони 1, 5 гектар, дар хоҷагии деҳқонии “Конзавод”-и шаҳри Ҳисор дар майдони 2 гектар амалӣ гардонидани санадҳои татбиқӣ пешниҳод гардидаанд.

Натиҷаҳои ба даст омада бо усули омӯри коркард шудаанд. Мавзӯ, хулосаҳо ва пешниҳоди илман асоснок гардида, натиҷаҳои тадқиқоти илмӣ тавассути наشري мақолаҳо ва баромаду маърузаҳо тасдиқ шудаанд.

- саҳми довталаб дар иҷрои тадқиқи диссертатсионӣ;

Саҳми шахсии муаллиф дар гузаронидани таҷрибаҳои саҳроӣ, озмоишӣ, муайян кардани мӯҳлати гузариши марҳилаҳои фенологии навъҳои гелоси интродуксионӣ, устувории навъҳои гелос ба хушкӣ, дараҷаи осебпазирӣ аз касалиҳои занбӯруғӣ, баҳодиҳии иқтидори ҳосилнокӣ, баҳодиҳии таркиби химиявии меваҳо, шарҳи натиҷаҳои ба даст овардашуда, хулосабарорӣ, навиштани мақолаҳои илмӣ, ҳисоботҳо ва навиштани диссертатсия иборат мебошад.

Саҳми иштироки бевоситаи унвонҷӯ барои ба даст овардани натиҷаи тадқиқот аз ҳаҷми умумии қор 85%-ро ташкил медиҳад.

Мазмуни диссертатсия ва тадқиқоти иҷрошуда ба шиносномаи ихтисоси 06.01.05.-Селексия ва тухмипарварии растаниҳои кишоварзӣ мутобиқат дорад.

Мавзуи диссертатсия ба бандҳои зерини шиносномаи ихтисосҳои илмии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 06.01.05.-Селексия ва тухмипарварии растаниҳои кишоварзӣ мутобиқат менамояд:

Банди - 3. Услуб, техника ва нақшаҳои технологияи равандҳои селекциониву тухмипарварӣ. Қор қарда баромадан ва тақмил додани усулҳои гуногуни интиҳоб, дурагакунии дохили навъӣ ва дур.

Банди - 4. Офаридан ва омӯзиши селекционию генетикии маводи аввалияи нав (дурагаҳо, мутантҳо, шаклҳои гаплоидӣ, анэуплоидӣ ва полиплоидӣ, клонҳо, шачараҳои инбрэндӣ, ҳамсонҳои (аналог) стерилӣ ва фертилӣ, шаклҳои худмувофиқнашаванда ва дигар компонентҳои селексияи аналитикӣ, синтетикӣ ва гетерозисӣ).

Банди – 5. Тарҳрезии усулҳои баҳодихии хусусиятҳои ҳосилнокӣ, мутобиқшавӣ ва дигар хусусиятҳои хоҷагидорию пурқиммати навъҳо, маводи селекционию киштшаванда (тухмӣ). Тақмилдиҳии принципҳои минтақабобкунии экологию ҷуғрофии навъҳо ва аз рӯйи минтақаҳо ҷойгиркунии заминҳо барои тухмипарварӣ.

Диссертатсияи Исмоилова Р.И. аз муқаддима, 5 боб, 24 параграф, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Вобаста ба мавзӯ ва масоили тадқиқи диссертатсионӣ 15 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 8 мақола дар маҷаллаҳои илмии дар феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон воридбуда, интишор гардидааст, ки ҳаҷми умумии онҳо 16,32 ҷузъи чопиро ташкил медиҳад.

Мундариҷаи асосии тадқиқ аз рӯйи мавзуи диссертатсия дар таълифоти зерини муаллиф инъикос ёфтааст:

I. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА назди

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

[1-М]. Исмоилова Р.И. Изучение подвоя для косточковых пород (черешни) в условиях Гиссарской долины Таджикистана /Р.И. Исмоилова, С.Дж.Умарова //Журнал - Сельскохозяйственные технологии выпуск 1 (Agricultural Technologies), 2019, №4.- С. 28-34

[2-М]. Исмоилова Р.И. Результаты сортоизучение черешни в условиях Центрального Таджикистана. /Р.И. Исмоилова //Журнал Кишоварз (Земледелец) ТАУ имени Ш. Шохтемур, 2019. - С. 60 - 61.

[3-М]. Исмоилова Р.И. Подбор сорто-подвойных комбинаций черешни для интенсивных садов в условиях Гиссарской долины Таджикистана / Р.И. Исмоилова., С.Дж. Умарова. //Журнал Кишоварз (Земледелец) ТАУ имени Ш. Шохтемур, 2019. - С. 45 - 47.

[4-М]. Ismoilova R.I. The rootstocks for sweet cherry in the condition of the Hissar valley of Tajikistan / R.I. Ismoilova //Journal "Peasant" Tajik agrarian university named after Shirinsho Shotemur, 2021, № 3, (92). - С. 43 - 45.

[5-М]. Исмоилова Р.И. Хусусиятҳои ташаккули гулҳо ва сатҳи майдони баргҳо вобаста аз омӯзиши навҳои интродуксионии гелос. /Р.И. Исмоилова // Маҷаллаи Кишоварз (Земледелец) ДАТ ба номи Ш. Шохтемур, 2022, № 4, (97). - С. 36 - 41.

[6-М]. Исмоилова Р.И. Хусусиятҳои нашъунамо ва инкишофи дарахтони гелос вобаста аз навҳои воридшуда (интродуксия) /Р.И. Исмоилова //Маҷаллаи Кишоварз (Земледелец), ДАТ ба номи Ш. Шохтемур, 2022, №1, (94). - С. 48 - 51.

[7-М]. Исмоилова Р.И. Тавсифи ботаникӣ ва хусусиятҳои биологии гелос /Р.И. Исмоилова //Маҷаллаи Илм ва фановарӣ, ДМТ, 2024.- С. 188 - 194.

[8-М]. Исмоилова Р.И. Агробиологическая оценка сортов черешни в условиях Гиссарской долины Республики Таджикистан /Исмоилова Р.И., Х.Н. Назиров //Журнал “Наука и инновация”, ТНУ, 2025.- С. 172 – 180.

Мақолаҳо ва тезисҳо дар маҷмӯаҳои маводи конференсияҳо

[9-М]. Исмоилова Р.И. Омӯхтани ҳосилбандии навъҳои гелос дар шароити водии Ҳисор /Р.И. Исмоилова, С.Ҷ. Умарова //Маҷмуи мақолаҳои илмӣ ДАТ ба номи Ш. Шохтемур, 2015.-С.103-105.

[10-М]. Исмоилова Р.И. Давраҳои инкишофёбии дарахтони донақдор (олу, гелос) дар шароити Тоҷикистони Марказӣ/ Р.И. Исмоилова, С. Ҷ. Умарова// Маҷмуи мақолаҳои илмӣ Конференсияи илмӣ- амалии Ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи “ҳифз ва карантини растанӣ барои устувории экологии агробиосенозҳо”, ДАТ ба номи Ш. Шохтемур, 2018. - С.174-179.

[11-М]. Исмоилова Р.И. Давраҳои рушду инкишофёбии навъҳои гелос дар шароити водии Ҳисор /Р.И.Исмоилова, С.Ҷ.Умарова // Маҷмуи мақолаҳои илмӣ- амалии Ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Технологияи инноватсионии нигоҳдорӣ ва коркарди, логистика меваю сабзавот: нигоҳе ба оянда», ДАТ ба номи Ш. Шохтемур, 2019. - С.318-321.

[12-М]. Исмоилова Р.И. Хусусиятҳои биологии навъҳои интродутсишудаи гелос дар шароити Тоҷикистони Марказӣ /Р.И. Исмоилова, Умарова С.Ҷ. //Маҷмуи мақолаҳои илмӣ- амалии Ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Технологияи инноватсионии нигоҳдорӣ ва коркарди, логистика меваю сабзавот: нигоҳе ба оянда», ДАТ ба номи Ш. Шохтемур, 2019.-С.118-120.

[13-М]. Исмоилова Р.И. Биологические особенности сортов черешни /Р.И.Исмоилова, Умарова С.Ҷ. // Сборник научных статей, Республиканская научно-практическая конференция на тему «Актуальные проблемы эффективного использования земельных и водных ресурсов в сельском хозяйстве в условиях глобального изменения климата», ТАУ имени Ш. Шотемур, 2019. -С.146-147.

[14-М]. Исмоилова Р.И. Генетические биоразнообразии плодовых пород Таджикистана и их сохранение / Х.Н. Назиров, Х.Х. Назиров, Р.И. Исмоилова, Ф.Д. Курбоналиева // Международного научно-практический журнал Казахстан, Алматы. Endless light in science. 2022. -С. 208-213.

[15-М]. Исмоилова Р.И. Влияние способов обрезки и формирования кроны и побегов на жизнеспособности и развитие и плодоносящих органов косточковых плодовых культур в условиях Центрального Таджикистана / Исмоилова Р.И., Умарова С.Дж.// Сборник научных статей Республиканская научно-практическая конференция на тему «Современные проблемы в сфере хранения, переработки и логистики продукции сельского хозяйства в условиях рыночной экономики», ТАУ имени Ш. Шотемур, 2024. -С.112-115.

Чаласа қарор кард:

1. Диссертатсияи Исмоилова Раҳима Исроиловна дар мавзуй «Баҳодиҳии хусусиятҳои биологию хоҷагидорӣ навъҳои интродуксионии гелос дар шароити водии Ҳисор» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои кишоварзӣ аз рӯи ихтисоси 06.01.05–Селексия ва тухмипарварии растаниҳои кишоварзӣ қори тадқиқии анҷомёфта ҳисобида шавад.

2. Диссертатсияи Исмоилова Раҳима Исроиловна дар мавзуй «Баҳодиҳии хусусиятҳои биологию хоҷагидорӣ навъҳои интродуксионии гелос дар шароити водии Ҳисор» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои кишоварзӣ аз рӯи ихтисоси 06.01.05–Селексия ва тухмипарварии растаниҳои кишоварзӣ бо назардошти ислоҳи эродҳои гирифташуда барои ҳимоя дар Шурои диссертатсионии дахлдор тавсия дода шавад.

Хулоса дар чаласаи Шурои олимони Институти боғу тоқпарварӣ ва сабзавотқорӣ Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон санаи 04.07.2025 №11 қабул гардидааст.

Иштирок доштанд: ҳамагӣ - 11 нафар. Натиҷаҳои овоздиҳӣ:
“тарафдор” – 11 нафар, “муқобил” – нест, “бетараф” – нест.

Раиси ҷаласа: н.и.к.,

Котиби ҷаласа:

Ш. Кароматов
Шарипов Ш.И.

Кароматов Ш.Ш.

Шарипов Ш.И.

Имзоҳои Кароматов Ш.Ш. ва

Шарипов Ш.И. - ро тасдиқ менамоям,

сармутахассис оид ба кадрҳои Институти боғу

тоқпарварӣ ва сабзавоткорӣ АИКТ

Музафарава М.Н.